

PRISNE TAJNÉ

S P R Á V A

o štátobezpečnostnej situácii v Západoslovenskom kraji a v hlavnom meste Slovenska Bratislave za obdobie od 16.7.1971. do 31.7.1971.

Poznatzky získané k vojenskej oblasti a k brannému systému.

Bolo zistené, že posádka osobného auta ŠPZ 404-Z-813, ktorú tvorili 3 osoby prejavila záujem o Československý vojenský objekt a to tým, že trikrát okolo tohoto objektu obišla a tento aktívne pozorovala. Na Správe pasov a víz v Prahe bolo zistené, že sa jednalo o štátnych príslušníkov USA Júliusa KLIMEKA, nar. [REDAKOVANÉ] a jeho manželku Irenu, nar. [REDAKOVANÉ], ktorí prišli do ČSSR z MĽR. Tretia osoba ustanovená nebola.

Poznatzky získané k diplomatom a vízovým cudzincom :

Spisovateľa Juraja ŠPITZERA v Bratislave navštívila štátna príslušníčka NSR Christa MÜLLEROVÁ. V rozhovoroch s menovaným sa zaujímalala o tieto otázky:

- ako žijú ľudia v ČSSR,
- či bolo v Bratislave veľa ľudí, ktorí odmietali príchod spojeneckých vojakov do ČSSR,
- aká je situácia v SAV,
- či bol niekto z československých štátnych a politických príslušníkov uväznený,
- skúmala možnosť odchodu ŠPITZERA do Izraela,
- pozvala ŠPITZEROVU manželku, aby ju navštívila, keď pociestuje do Švajčiarska.

ŠPITZER na tieto otázky odpovedal, že Slovensko sa dokázalo rýchlejšie a lepšie aklimatizovať v novej situácii ako české krajiny a že na Slovensku je veľa sovietskych vojakov, najmä na Sliači, kde to vyzerá ako vo veľkoobchode, že sa tam dá všetko kúpiť. Z tohoto dôvodu vraj aj sovietskych vojakov často menia. O prítomnosti sovietskych vojakov v ČSSR sa ŠPITZER vyjadril, že je to okupačná armáda.

Príchod vojsk podľa ŠPITZERA, odmietol každý, až na politickú špičku, ktorá aj naďalej zostáva vo funkciách a pracovala už aj za Novotného. Uviedol, že Novotnému s Bacílkovi boli vrátené stranické legitimácie. V tejto súvislosti ŠPITZER uviedol, o sebe, že je rád, keď už nie je v strane, aspoň nemusí chodiť na schôdze a nemá žiadnu zodpovednosť. O generálnom tajomníkovi KSČ sa vyjadril, že robí všetko to, čo chcú sovieti.

Pokiaľ ide o uväznenie čsl. štátnych a politických činiteľov sa ŠPITZER vyjadril, že nikto nebol uväznený, až na jedného hochštaplera, ktorého meno neuviedol. O SAV sa vyjadril, že tam je situácia taká, že doposiaľ nikto nemá defínitívu.

O možnosti odchodu do Izraela ŠPITZER uviedol, že bol 31 rokov v strane a vyrastal s týmito ľuďmi /menovite neuvádzal/ a že teraz by ich nechcel sradit. Poznámeneal, že nechce nič riskovať, aby ho potom klasifikovali ako GOLDSTÜCKERA alebo LÖBLA. MÜLLEROVÁ mala pritom dotaz, či teda manželka alebo dcéra ŠPITZERA by necestovali do Izraela. ŠPITZER na to odpovedal, že dcéra už bola v Izraeli a hovorila, že tam je to ako v ČSSR, že v ČSSR sa hovorí o socializme a v Izraeli o tom, čo vybuďovali. K tomu ešte ŠPITZER poznámeneal, že aj on už bol v Izraeli, kde ho nahovárali aby emigroval, čo vraj on zásadne odmietol.

MÜLLEROVÁ v rokoch 1967-68 praxovala v n.p. HYDROSTAV Bratislava a do ČSSR prišla na základe dohody medzi študentskými organizáciami ČSSR a NSR. Je inžinierskou ekonómie, pôvodne mala praxovať v Prahe, ale tam nebolo voľné miesto, preto prišla do Bratislavy a bývala v internáte Mírka Nešpora. Okrem nemčiny ovláda angličtinu, francúzštinu a v Bratislave sa naučila dobre po slovensky. Styky udržiavala s bývalým riaditeľom Oblastnej banky v Bratislave Eugenom LÖBLOM a taktiež strávila 14 dní v Smoleniciach na porade ekonómov s Ottom ŠIKOM. Celkove v Bratislave bola jeden rok.

Poznatky získané k politickej a ideologickej oblasti :

Podľa vyjádrenia sa rím. kat. dekana Gejzu NAVRÁTILA z Bratislavy, členovia DKO zo Slovenska mali dňa 11.7.1971 schôdzu na Velehrade, na ktorú im boli posielané pozvánky. O čom sa na tejto schôdzi jednalo, nevieme, ako NAVRÁTIL uvádzal, kňazi- členovia DKO sú rozmiestnení po celom Slovensku a takto majú možnosť pôsobiť na veriacich. Navzájom sa vraj stretávajú na farách pri rôznych príležitostiach, ako sú narodeniny a iné akcie. V Bratislave, ako NAVRÁTIL poznal, už nie sú kňazi, ktorí boli organizovaní v DKO, ale ostali tu iba členovia DKO - laici, ktorí sa snažia pôsobiť na veriacich najmä na vysokoškolskú mládež.

Predstavená rehoľnic školské sestry Margita GLEGOVÁ, ktorá pôsobí v ústave mrzáčkov v Bratislave - Patrónka uviedla, že už vyjednávala s nejakým sociálnym ústavom v Čechách ohľadne zamestnania rehoľnic zo Slovenska, ktoré musia odísť i z Bratislavy a preto si už teraz zaisťujú miesta v Čechách, kde im vraj povolia dorast a umožnia prevádzkať i náboženskú činnosť, ktorá im je na Slovensku zakázaná. Uviedla, že rehoľnice v ústave mrzáčkov na Patrónke okrem iných predmetov vyučovali i náboženstvo, čo im bolo ministerstvom kultúry SSR zakázané s tým, že uvedené deti sa musia vychovávať v socialistickom duchu. Podľa GLEGOVEJ, vedúca ústavu RAŠLOVÁ, manželka generála Antona RAŠLU uviedla, že by bolo lepšie, keby v socialistickom duchu boli vedení dospelí ľudia a nie debilné deti, ktoré nechápu, ako socialisticku tak sni náboženskú výchovu. Ďalej vraj RAŠLOVÁ uviedla, že ona je s prácou rehoľnic spokojná a bude proti tomu, aby tieto z ústavu mrzáčkov odišli.

Bolo zistené, že profesor matematiky na PF v Trnave Viktor FRIEDHOŘSKÝ ilegálne študuje za kňaza rehole lazaristov. Skúšky robí v ženskej rehole vincentiek niekde v Čechách a za kňaza ho má tajne vysvetiť biskup doktor Jozef HLOUCH z Českých Budějovic, ktorý je údajne oprávnený vysvetľovať tajne kňazov.

Poznatzky získané k ekonomickej oblasti :

Dňa 15.7.1971 o 09.00. hod. nastal výpad elektriny v rozvodni Križovany. Predbežným šetrením bolo zistené, že tento výpad spôsobil skrat elektrického prúdu, ku ktorému došlo nasledovne:

Dňa 15.7.1971 došlo k plánovanej revízii 220 kW transformátora v rozvodni Križovany. Transformátor sa vyradil z prevádzky vypnutím spínača zbernic, pričom dodávka elektrickej energie nebola prerušená, nakoľko táto bola dodávaná náhradným okruhom. Manipulácia bola ukončená o 08.50 hod. O 09.00 hod. nastal skrat na kostru spínača zbernic v náhradnom okruhu. Skratom na kostru vznikol ionizovaný výbuch, ktorý potom spôsobil trojfázový skrat, následkom čoho bola vyradená rozvodňa Križovany z prevádzky. Zapínanie a vypínanie spínača zbernic je prevádzkané automatikou - stlačeným vzduchom na 20 atmosfér potrubím zo vzduchojemu k mechanizmu spínača.

Následkom rozdielnych teplôt cez deň a v noci vzniká v potrubí voda, ktorá je odovzdaná do vzduchojemu. So vznikom uvedenej vody v nádržke vzduchojemu sa počíta a preto sa táto voda podľa inštrukcií výrobcu vypúšťa jeden krát za týždeň. I v tomto prípade, ako obsluha uvádza, došlo k vypusteniu vody, pričom ako sa predpokladá, prítomnosť vody v potrubí zapríčinila skrat na kostru spínača zbernic. Celkové vypnutie prúdu trvalo 14 minút.

Podľa predbežného odhadu, škoda na zariadení činí cca 50 - 70 000,- Kčs, do čoho nie sú zahrnuté škody, spôsobené výpadom elektrickej energie v jednotlivých závodoch, ako je DUSLO Šala, ČSD Nové Zámky, ČSD Bratislava-Vinohrady, SLOVNAFT Bratislava, Nik-lová huť v Seredi, Dunajská Streda a jaňšie.

K zisteniu skutočných príčin havárie bola vytvorená komisia, ktorá vypracuje súhrnnú správu, ako o príčinách poruchy, tak aj o celkove vzniklých škodách.

Podľa odborníkov Zsl. energetických závodov, v danom prípade sa nejedná o poruchu, ktorá by bola spôsobená úmyselne, ale ide iba o horeuvedené technické príčiny.

Dňa 26.7.1971 o 20.25 hod. došlo na posunovacej koľaji Železničnej stanice Komárno a Komárno-Dunaj ku zrážke posunovacích súprav a to medzi motorovou lokomotívou a parným rušňom. Parnú lokomotívu z hlavného nádražia vypravil výpravca Pavol Minárik, nar. [REDAKOVANÉ] a motorovú lokomotívu z prístavu po tej istej koľaji vypravil Ervín SKAČAN, nar. [REDAKOVANÉ]. Spôsobená škoda číni 300000,- Kcs a v prípade, že motorová lokomotíva bude vyradená z prevádzky, škody budú ešte vyššie.

Podľa doterajšieho šetrenia zrážky, javí sa podozrenie, že zrážku zapríčinil Ervín SKAČAN, ktorý vypravil vlak smerom na hlavné nádražie aj keď vedel, že už vlak z hlavného nádražia do stanice Komárno-Dunaj bol vypravený.

Ako bolo zistené Ervín SKAČAN bol pri stranických prebiekch vylúčený z KSČ pre svoju pravicovo-oportunistickú činnosť.

Oficiálnou cestou bolo zistené, že dňa 21.7.1971 o 16.30 hod. bol na 3.-ťom cechu CHZJD Bratislava, kde sa vyrába priemyselná trhavina zn. HARMONIT v plniacej časti najdený kameň vo veľkosti 4 cm.

Kameň mohol zapríčiniť haváriu, pri ktorej by boli veľké straty na ľudských životoch a tiež veľké hospodárske škody.

Zo strany vedúcich pracovníkov CHZJD nález kameňa v uvedenej výrobe je považovaný ako úmyselný zásah, s cieľom prevedenia diverznej činnosti. Pracovníci, ktorí pracujú na tomto cechu však uvádzajú, že kameň sa mohol dostať do plničky neďbalým spôsobom pri osievaní chloridu amónneho, čo sa robí v teréne a v blízkosti tohoto sa nachádzajú kamene. Taktiež že rozsypaný chlorid amónny sa osieva a mohlo sa stať, že pre pohodlnosť niektorých robotníkov tento osiaty nebol a takto sa dostal kameň do plničky.

Bolo zistené, že v Lokomotívnom depe Leopoldov okr. Trnava sú od januára 1971 neznámymi páchatelmi rozkrádané signalizačné rozbušky, ktoré sú umiestnené v každom rušni. Tieto signalizačné rozbušky sú zahraničnej výroby a do súčasnej doby ich bolo rozkrádaných viac ako 200 ks. Rozbušky sú rozkrádané jednak zo skrinky v ktorej sú uložené a to násilným spôsobom - vypáčením zámku a tiež priamo z rušňov, ktoré sú v zálohe v Lokomotívnom depe Leopoldov.

V Ústave technickej kybernetiky SAV sa už viac ako 4 roky pracuje na tzv. RPP - 16, čo znamená rýchly programový procesor. Doterajší vývoj prístroja stál podľa vyjadrenia sa Ing. Štefana PETRÁŠA, vedeckého pracovníka uvedeného ústavu už 160 mil. Kčs a doteraz nie je ukončený tak, aby slúžil účelu, pre ktorý bol vyvíjaný. Hlavným riešiteľom dlohy RPP - 16 je Ing. Ivan PLANDER, vedecký pracovník Ústavu technickej kybernetiky SAV. V súčasnej dobe sú na vývoji uvedeného počítača žiadané ďalšie dotácie. Boli tiež vyvinuté snahy, aby jeho riešenie bolo pojaté do plánu RVHP, o čo sa snažil hlavne Ing. Jozef ČERNÝ, bývalý vedecký pracovník ÚTK, toho času zamestnaný ako stály pracovník RVHP v Moskve. Podobný prístroj je už však vyvinutý v NDR a v Bulharsku, kde tieto prístroje boli dané do prevádzky, takže jeho vývoj v SAV je iba prestížny zo strany niektorých vedcov, hlavne Ing. PLANDERA. Podľa doterajšieho stavu vývoja je prístroj vlastne už ukončený, ovšem pre nedôsledné a nezodpovedné konanie sa otáča s jeho oficiálnym ukončením, pretože nespĺňa požiadavky pre ktoré bol vyvíjaný a tiež preto, lebo sa nevie čo ďalej podniknúť, aby nevznikol škandál. Na procesor sa nedajú napojiť žiadne počítačové stroje, ktoré sa používajú v socialistických krajinách. Z toho dôvodu nie je možné pre prístroj vypracovať program.

Ing. PLANDER, ako ďalej Ing. PETRÁŠ uvádza, ešte v roku 1969 urobil objednávku počítača značky VARIAN z Holandska. Počítač bol začiatkom roku 1970 dodaný do ÚTK SAV. Prístroj však do dnešného dňa nie je v prevádzke, pretože jeho objednávka nebola odborné špecifikovaná a neboli objednané a dodané niektoré pomocné dielce, bez ktorých nie je možné dať prístroj do prevádzky. Nákladný prístroj sa bez využitia a za morálneho opotrebenia skladuje v ÚTK.

Poznanky k pasovej a vízovej problematike, emigrantom a navrátilcom :

Do 31.7.1971 emigrovalo zo Západoslovenského kraja 11 485 osôb, z čoho z mesta Bratislavy 8 268 a z okresov 3 217 osôb. V hodnotenom období emigrovala jedna osoba z Bratislavy.

Do 31.7.1971 sa do Zel. kraja vrátilo 611 osôb, ktoré ne-
mali legalizovaný pobyt v zahraničí. Z uvedeného počtu sa do
Bratislavy vrátilo 334 osôb a do okresov v krají 277 osôb.
V hodnotenom období sa vrátili 2 osoby do Bratislavy a jedna do
okresu.

Záujem o návrat do ČSSR prejavuje v súčasnej dobe 65 osôb.
Príprava k emigrácii bola zistená u 4 osôb, z čoho sú 3 z Bra-
tislavy a jedna z okresu.

Za hodnotené obdobie bola zamietnutá jedna cesta do zahra-
ničia.

Vniknutie na územie republiky :

Za uvedené obdobie vnikli na územie republiky dvaja cudzí
štátni príslušníci a to :

Karol OBSTLER, nar. [REDAKOVANÉ], maďarský štátny príslušník,
povolením učeň, ktorý bol zadržaný pri pokuse o prekročenie
štátnych hraníc smerom do NDR, a

Zbigniew SILEWSKI, nar. [REDAKOVANÉ], poľský štátny prísluš-
ník, zamestnaný ako tlačovník, ktorý sa pokúsil za pomoci feloš-
ného juhoslovanakého pasu o ilegálny prechod štátnych hraníc
z ČSSR do Rakúska.

Realizované prípady :

V období od 16.7.1971 do 31.7.1971 bolo realizovaných cel-
kom 10 osôb, z čoho pre :

- hanobenie republiky a jej predstaviteľa
podľa § -u 102 tr. zákona .....1 osoba
- hanobenie republiky a jej predstaviteľa
podľa § -u 103 a hanobenie štátu svetov-
vej socialistickej sústavy a jeho pred-
steviteľa podľa § -u104 tr. zákona .....1 osoba
- pokus opustenia republiky podľa § § 8/1
k 109/1 tr. zákona .....4 osoby
- opustenie republiky podľa § -u 109/2 tr. z
zákona .....2 osoby
- propagácia fašizmu podľa § 261 tr. zákona.....1 osoba

164

- vniknutie na územie republiky podľa § 110 tr. zákona ..... 1 osoba

Rozpracovávanie štátobezpečnostných prípadov :

V období od 16.7.1971 do 31.7.1971 bolo zavedených 6 nových akcií, ktoré sú rozpracované pre nasledovnú trestnú činnosť :

- hanobenie republiky a jej predstaviťa a hanobenie štátu svetovej socialistickej sústavy a jeho predstaviťa ..... 1 prípad
- porušovanie povinností v prevádzke socialistickej organizácie..... 1 prípad
- príprava, pokus respektíve napomáhanie k opusteniu republiky..... 4 prípady

Morálno-politický stav príslušníkov ŠtB :

V hodnotenom období na tomto úseku nedošlo u príslušníkov ŠtB oproti predchádzajúcemu stavu k žiadnym pozoruhodnejším zmenám.

Vyhotovené 5 krát :

- Výtl.č.1 pre KV KSS
- Výtl.č.2 pre MsV KSS
- Výtl.č.3 pre anal.odbor HS ŠTB
- Výtl.č.4 pre zást.náč.S-Štb.
- Výtl.č.5 pre anal.skup.S Štb.

Vyhotovil :

